

tor, l'estil. Un estil que, en principi, és tens i incisiu i que, sense justificació narrativa i sense solució per als canvis constants de personatge/temps històric, esdevé, al capdavant, mecànic i convencional. En segon lloc, el procés de simbolització. Un procés massa històrico/ideològic i massa poc literari o, dit d'una altra manera, sense autèntica consistència pròpia. Així, el símbol de les cireres —ambivalent, gràcies, almenys, a un autor que no és mai alludit: Тхèkhov— no assoleix la totalitat de presència que, sembla, reclamaven el títol i els mecanismes morals dels personatges. (O, si més no, els d'alguns d'ells: Joan, el covard; Natàlia, la distanciada; Màrius, el decadent.)

Amb tot, *El temps* amplia, amb fortuna, el món inaugurat en *Molta roba i poc sabó*... I assaja, amb destresa, una colla de possibilitats de textualització. La dosificació i la delicadesa d'algunes situacions —les relacions de Patrícia amb l'amant d'Esteve: Gonçal—, l'articulació de les referències culturals, el tractament d'alguns símbols menors —el de les mans o el del jardí de Patrícia i, sobretot, el de l'amoret amb la boca esbocinada—, la tensió estilística d'alguns passatges... Una ampliació i unes possibilitats que, en conjunt, insinuen, ja, la hipòtesi d'una novel·la poderosa. I definitiva.

JOAQUIM MOLAS

Carme RIERA: *Jo pos per testimoni les gavines*. Barcelona, Laia, 1977. (Col·lecció «Les Eines», núm. 26.) 96 ps.

Carme Riera va aconseguir un èxit de públic molt notable amb la seva primera obra, *Te deix, amor, la mar com a penyora* (1975), un llibre de contes en la línia del qual hem de situar aquesta nova col·lecció, de títol igualment suggestiu, *Jo pos per testimoni les gavines*. En aquest llibre (gairebé com en el primer) la temàtica de C. Riera gira a l'entorn de dos eixos fonamentals: a) les anomalies mentals i sexuals, i b) la condició femenina; a aquests temes, en algun moment, se'ls combina el de les conseqüències de la guerra civil (el tema de l'exiliat a «Helena, Helena» o el record de l'estimat desaparegut a «D'un temps, d'uns ulls»). No es tracta d'una elecció motivada només per atzars biogràfics i biològics, sinó d'una opció presa amb una consciència clara per una escriptora que es revela molt segura dels seus recursos. Davant d'aquesta obra, per damunt del seu valor testimonial, subversiu o de denúncia, hi plana una qualitat poètica que la reclama per a la literatura entesa en el sentit més estricte. C. Riera té una idea molt definida de què és la literatura i de com l'ha de fer (d'una certa idea de la literatura i de com practicar un gènere). D'aquí i d'una sensibilitat atenta i refinada, l'escriptura de C. Riera n'obté modulacions d'efecte segur en lectors educats literàriament en els cànons de la prosa poètica i sentimentalment en els de la moral burgesa opressiva de la nostra trista

postguerra. Així, l'elaboració estilística és un mitjà d'eficàcia indiscutible per tractar temes mínims, emocions o moviments a penes perceptibles i obsessions que limiten amb la follia o el meravellós. El procediment més utilitzat és el monòleg (dramatitzat amb la presència implícita d'un interlocutor), que permet de centrar el discurs en un tema únic desenrotllat fins a obtenir-ne una situació límit («Marc-Miquel» o «Es nus, es buit»), de la mateixa manera que permet de crear figures preferentment femenines, d'una força i d'un dramatisme notables, totes marcades per una moral esclafadora, que impedeix que s'hi regirin en contra, per bé que en algun conte se'ns exposen camins: el suïcidi («Lassa, més t'hagués valgut...»), l'inici d'una reflexió crítica («Un capvespre») o la independència («Quan a la manera de fulletons»). L'homosexualitat femenina rep un tractament de gran delicadesa a «Jo pos per testimoni les gavines» (rèplica al conte «Te deix, amor, la mar com a penyora», del llibre anterior) o a «L'hostessa del número dotze» (narració en una tercera persona que permet de crear un clima adequat a la confusa sensació descrita). En conjunt, com a final, una confirmació del talent que ja Carme Riera havia demostrat al seu primer llibre, sense que ara s'hi puguin afegir qualificatius.

ENRIC SULLÀ